

BARÁTHI OTTÓ

50 év a 100 éves Salgótarján városában Emlékmorzsák egy készülő memoárból 2. rész

Az előző lapszámban megjelent, a fentivel azonos című írásom 1. részében életem és pályám 1971–1990 közötti időszakára tekintettem vissza. Felidéztem a várost, a munkahelyemet, a korszellemet. Vezetőkre, munkatársakra és ismerősökre emlékeztem. Írásom alábbi 2., egyben befejező részében az 1990-től napjainkig terjedő időszak egyes emlékképeit – a korábbihoz hasonló szellemben – villantom fel.

Változások, választások, válságok

A történelmi változások sora 1990-től felgyorsult. Több, mint 30 év után az akkori események felülnézetből vehetők szemügyre, és – még az én szubjektív szűrőmon is – már jó rálátással értékelhetők. Jómagam, apolitikus alkatként, soha nem kísértem olyan figyelemmel a változásokat, mint ekkor. Éreztem, hogy az én sorsomat is formálhatják. Magam is meglepődtem, amikor az „örök optimizmusomat” némi szkepszis váltotta fel. A szovjet haderő kivonásának és függetlenségünk visszanyerésének örültem, a többpártrendszerrel sok jót nem vártam. Feltételeztem, hogy a rendszerváltás megannyi megrázkódtatással jár majd.

A helyhatósági választások salgótarjáni képviselőjelöltjei és a listát állító pártok névsorát a megyei – ekkor Sulyok László által főszerkesztett Új Nógrád c. – napilapban böngészve egészen elképedtem. A nemrégem még az MSZMP-tagságukra büszke ismerőseim közül többen az újonnan alakult pártokban tűntek fel. Meglepő nyilatkozatokkal vétették észre korábban észrevétlen önmagukat. Az egyik újságíró-ismerősöm kapacitált, hogy az „ő pártjába” lépjek be, mert csak az képviseli hitelesen az új rendszert, miközben más pártok szószólói is ugyanezt szajkózták. Mint-hogy én a diktatúrában sem voltam az MSZMP tagja, most a demokráciában eszembe sem jutott feledni személyes autonómiámat.

A helyhatósági választások eredményeként Salgótarján város önkormányzati képviselőtestületébe csaknem azonos számban juttatta be jelöltjeit az SZDSZ, az MDF és az MSZMP. Végül az SZDSZ-es Tolmácsi

Ferenc, a megyeházán volt kollégám került a polgármesteri székbe. Nem lepődtem meg, amikor néhány nap múlva lemondott, aztán hagyta magát győzködni, és végül maradt. Igaz, nem sokáig. A kialakult válság kezelése helyett az ALBA Üzletház körüli kínos ügyben magyarázkodott. Végül – megválasztása után egy évvel – lemondott. 1991 végén – a Fidesz jelöltjét – a korábban újságíróként ismert dr. Zsély Andrást választották polgármesternek. Az ő „idejében” – 1992–1994 között – a felerősödött politikai viták miatt sem jutott elég idő a kialakult krízis kezelésére.

A városi választások után került sor a megyei önkormányzat, majd a közgyűlés elnökének megválasztására is. Nap mint nap tanúja voltam az egész országban páratlan procedúrának. Az 1990 végén indult választási küzdelem csak a 13.(!) fordulóban, 1991-ben dőlt el, amikor a közgyűlés Korill Ferencet választotta elnökének, aki korábban dolgozott a szakszervezetek megyei tanácsán, a balassagyarmati pártbizottságon és a moziüzemi vállalat igazgatójaként is. Én ez utóbbi pozíciójában ismertem.

Élet és halál a garzonházban

Még jó, hogy ekkor már – a válásunk után – újra volt lakásom, a garzonházban laktam. A Salgótarján központjában magasodó épület a város egyik emblematisz látványossága. Az ikertoronyház alacsonyabb, 15 emeletes épületében 120, a magasabb, 18 emeletes tömbjében 144, egyenként 29 m² alapterületű garzonlakást alakítottak ki, amelyek melegvízzel, távfűtéssel ellátottak, összkomfortosak. A magas szintekre épületenként 2–2 lift szállítja a közlekedőket.

A garzonházi lakásomat megosztottam a párommal, Erzsikével, akinek ugyan volt saját lakása, de jobban érezte magát velem, ami fordítva is igaz volt. Az első napokban-hetekben a 14. emeleti lakótársakkal ismerkedtünk meg. Amennyire heterogén egy település lakossága, annyira sokrétű és színes volt a két ház csaknem félezer lélekszámú lakóközössége is, amely zömmel egyedülállókból és az idősebb korosztályokból tevődött össze. A képzettségi szint alacsony, a cigányság reprezentációja magas volt.

A garzonház messziről mutatós küllemével szöges ellentétben állt az épület belső látványa. A közlekedők, a közös helyiségek, a lépcsőházak és a liftek kinézete lehangoló, a legtöbb lakás lelakott volt. Nem volt mit tenni, ide igyekeztem beilleszkedni. Megismertünk itt értékes és különös embereket, de abszolút antiszociális lakókat is. Az előbbieket sorába tartozott Vass Ferencné, Katika, másodunokanővérem. Lakása a könyvektől roskadozó polcrendszer volt. A dohányzóasztalon – amely mellett sokat

beszélgettünk — mindig egy-egy nyitott könyv és keresztretjvény-füzet hevert. Katika kedvenc írója Wass Albert volt.

Az alig néhány felsőfokú végzettségű lakó egyike, Sóvári László, régi kollégám a lakóház felszereltségével, szolgáltatásaival (lift, telefon, porta stb.) elégedett volt. Ám zavarta és bosszantotta, hogy egyesek az elemi együttélés szabályait sem tartják be. A garzonban helyi hírességek is laktak. Az SBTC két egykori futballistájával, Balázs Palival és Menczel Ivánnal, valamint a cigány festő Balogh Balázs Andrással is jó kapcsolatba kerültem. Az ő bemutatásukra itt nem térhetek ki, ahogy a garzonházi tűzesetről is csak röviden szólhatok.

A 2003. január 25-én, szombaton este történt garzonházi lakástűzben egy ember meghalt, többen füstmérgezést kaptak és jelentős vagyoni kárt szenvedtek. Fortélyos félelem fészkelte be magát a magasházba. A dráma engem is megviselt, később sem hagyott nyugodni. Készítettem is egy 15 oldal terjedelmű oknyomozó riportot, ami *Egy lakástűz anatómiája...* címmel meg is jelent a Palócföld 2003/4. számában.

Az SVT Tűzhelygár PC másodhegedűseként

A tanácsi munkahelyem megszűnése után szinte biztosra vettem — mondogattam is Erzsikének, miattam ne izguljon —, hogy hamarosan kapok egy jó állásajánlatot. Nem idegeskedtem, inkább fociztam és teniszeztem a barátaimmal, könyvtárba jártam, olvastam, mintha csak szabadságon lettem volna. Még májusban találkoztam Zsidai Istvánnal a piacon, aki a '70-es években a tanítványom volt. Ez időben pedig a 1980-as évek elejétől újra önálló Salgótarjáni Vasöntöde és Tűzhelygár (SVT) anyagbeszerzője. Pisti elmondta, átalakul a gyár, szakembereket keresnek, a Tűzhegyár PC igazgatóhelyettést is, pályázzam meg az állást. Ezt tettem, el is nyertem.

1991. július 1-jén, hétfőn reggel Bacsa Tivadar, az SVT Tűzhelygár PC igazgatója fogadott. Bejártuk a munkahelyeket, bemutatott a munkatársaknak. Átadta a „Vezetői munkaszerződést”. Kértem mellé a munkaköri leírást is, de azt csak jóval később — az előbbi szerződés aláírását követően — kaptam kézhez. Ezt Bacsa azzal magyarázta, hogy ezt így szokták (!?). Azt gondoltam, azonnal ott kellene hagynom a céget, ha ilyen a rendszerváltás utáni üzemi demokrácia is.

Idézem is a csak később megismert feladataim egyikét: „...biztosítja a jogszabályok, szakmai óvórendszabályok, szabványok és a biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos előírások betartását”, amihez az alapvető vé-

dőeszközök (kesztyűk, kötények, álarcok stb.) is hiányoztak. Miután azonban a „Vezetői munkaszerződés”-emben az alapbérem 35.000 Ft/hó volt (a pályázatomban igényelt 30.000 Ft/hó helyett), és a második félévre ki volt tűzve a prémiumfeladat is 100 ezer forint értékben, azt gondoltam, hogy ezért a „pénzért” – noha a cég az első blikkre nem konvenniál – egy félévet kibírok.

A napi munkám – másodhegedűs létemmel ellentétben – „rabszolga típusú” volt. Minden percem betáblázva: vezetői értekezlet, műszakindító megbeszélés, a kilónyi posta áttekintése, válaszlevelek megírása, kimenő ügyiratok szignálása, munkavédelmi ellenőrzés stb. Közvetlen irányításom alá került a műszaki (!) osztály és néhány üzem vezetője is. A munkájukról naprakész információkkal kellett (volna) rendelkeznem, hogy a főnökeimet, akár a „vezér” Gressait is tájékoztassam. Éreztem: másodhegedűsként – e tekintetben – csak fals hangokat foghatok.

A fogamat összeszorítva igyekeztem helytállni. Számatalan intézkedést kezdeményeztem. Elkészítettem az üzem törvényes rendjét, a dolgozók védelmét szolgáló szabályozásokat, amelyek elősegítették az üzem hatékonyságát és a dolgozóink védelmét is. T. Németh Laci újságíró, a Tűzhelygyár PC igazgató-helyetteseként bemutatott a CALOR c. üzemi lapban, ahol aztán magam is rendszeresen publikáltam.

A kínzó felelősségtudat mellett sok szép élményben és elismerésben volt részem. Jó volt beköltözni az új épületben lévő irodámba. Az aulában emléktáblát avattunk az 1956. december 8-ai sortűz gyári áldozatainak emlékére. Ugyanitt kiállításokat, termékbemutatókat rendeztünk. Kirándulások, kihelyezett vezetői értekezletek szolgálták a „csapatépítést”. Sok jó szakembert ismertem meg a gyárban, noha itt nem sorolhatom őket. Jó szívvel emlékezem Gressai Sándor vezérigazgatóra, akivel életem végéig baráti kapcsolatban maradtam. Készítettem is évek múltán vele egy életinterjút, ami a Palócföld 2000/1. lapszámában olvasható. A „csúcs” a fizetésem 35 ezer forintról 45 ezer forintra történő felemelése és a 100 ezer forintos prémiumom felvétele volt.

Ugyanakkor a feszültségek fokozódtak. A gyárból ki sem tehettem a lábam, kifejezett klausztrófóbia kínozott. A balesetmentes munkavégzés feltételeinek hiánya, a rám háruló felelősség frusztrált. Egy félév után, amikor a munkásvédelem feltételeinek javítására precízen kidolgozott terveimet elvetették, egészen elkeseredtem. Egy-egy baleset után – szerencsére halálos nem történt – úgy éreztem, fél lábam a börtönben van.

Amikor már nemcsak a páromnak panaszkodtam, de baráti körben is, akkor ez úgy jutott el az APEH megyei igazgatójának, dr. Institőríz

Andrásné dr. Koma Erzsébetnek a fülébe, hogy elpályázom a gyárból. Megkeresett, és felajánlotta a személyügyi vezetői státuszt. Miután a feltételeket is elmondta, és az írásbeli kikérést is vállalta, megegyeztünk. Az SVT illetékesei sajnálkoztak, de nem gördítettek akadályt a távozásom útjába. A munkámat 500.000 (!) forint jutalommal és egy SVT-jelvényvel ismerték el és köszönték meg. Nem úgy, mint a megyeházán – 20 év után.

Átutazóban az APEH megyei igazgatóságán

Az APEH igazgatóját – mint a KSH megyei igazgatóságának munkatársát – még az 1970-es évek elején a megyeházán ismertem meg. Emlékszem, gratuláltam is neki a doktori címéhez. Csodálkoztam, amikor szakterületét ott hagyva a népi ellenőrzés városi vezetője, majd megyei szakszervezeti, később pártbizottsági munkatárs lett. Az már nem lepett meg, hogy innen az APEH megyei igazgatóságának helyettes vezetőjének, majd 1992. január 1-jével igazgatójának nevezték ki.

Institúriszné azonnal kvalifikált szakemberek után nézett, így talált rám is. Én pedig a remélt nyugalom érdekében elvállaltam a személyügyi vezetői státuszt osztályvezetői besorolással, 43 ezer forint alapbérrel és egyéb ígért juttatásokkal. A gyors beilleszkedésem után említésre méltó események nélkül, bürokratikus „beszabályozottan” teltek a napok. Végeztük az előírt feladatainkat kolléganőmmel, Kovácsné Marikával.

A legtöbb feladat rá hárult, amit ő precízen látott el. Rám jószerivel csak a szignó, az értekezleten való részvétel és az információk továbbadása maradt. Ahogy az előző munkahelyemen a nagy felelősség terhelt, úgy itt az üresjárat, az unalom, a kompetenciák hiánya és ugyancsak a bezártság érzése frusztrált. Rövid idő után az járt az eszemben, hogy nem vagyok kihasználva, többre vagyok hivatott, aminek hangot is adtam.

Időnként viták és nézeteltérések is adódtak. A kritikai észrevételeimet vezetőim nem fogadták jól. Mert azok szerintük – és ebben igazuk volt – nem szolgálták az igazgatói döntések egyhangú támogatását. Végül egy korábbiakhoz hasonló – de azoknál nagyobb jelentőségűnek beállított – nézeteltérés már indulatokat is kiváltott. A vezetői megbeszélésen – az előzményekkel együtt – beláttuk, jobb lesz, ha közös megegyezéssel elválnak az útjaink. Így is történt...

Menedzserképzésben mesterkedve

Ezek után megfogadtam: többé nem hallgatok szirénhangokra, jobban megfontolom, hogy milyen munkát vállalok, és kivel dolgozom együtt.

Nehezen viseltem, hogy az utóbbi munkahelyeimen a szaktudásomat, az önálló munkavégzőképességemet, az elemző- és íráskészségemet nem használták ki. Nem találtak befogadásra a kritikáim és az észrevételeim, nem valósultak meg a javasolataim. Önállóságra, alkotó munkára, szabad szellemi foglalkozásra vágytam.

Ám ekkor a városban a munkanélküliség már csúcsra járt. Biztonsági okokból is regisztráltattam magam a munkaügyi központban, ahol a régi tanítványaim egyike (már megint!) megsúgta, hogy hamarosan indul a környezetvédelmi menedzserképzés. Úgy döntöttem, hogy ezt a korszerű kurzust vállalom, addig pedig – ha csak közben nem lesz valami egészen kitűnő lehetőség – kipihenem és kondicionálom magam.

Ami mind nagyon „bejött”. A közigazdasági egyetem (a volt „alma mater”) és a TIT megyei szervezete által indított, a munkaügyi központ által finanszírozott környezeti menedzserképzés (havi járandósággal) minden igényemet kielégítette. Újszerű, nívós és érdekes volt, egyes tantárgyakba (döntésemélet, környezeti menedzsment és -auditálás) élvezettel ástam bele magam. Az előadók egyike volt egyetemi hallgatótársam, dr. Kerekes Sándor docens, akivel egykor a kollégiumban is együtt laktunk. Most meg jókat beszélgettünk, nosztalgizáltunk.

Tanulnom, készülnöm – már a három diplomás képzettségemmel, vizsgarutinommal – alig kellett. Érdekes egy évi „mesterkedés” után *A köztisztaság mint önkormányzati feladat – kiemelten Salgótarján hulladékkezelésének helyzetére és feladataira* címmel elkészítettem a szakdolgozatomat, majd az állami vizsgáimat is letettem, és a környezeti menedzser másoddiplomámat kitűnő minősítéssel abszolváltam. Miközben – egy év alatt – kipihentem magam, sportolásra és olvasásra is jutott időm. Mintha nem is környezeti képzésben, hanem orvos által felírt környezetváltozásban vettem volna részt.

Alighogy megjelent a megyei újságban is a nevünk – mint diplomás környezetvédelmi menedzsereké – csörgött a telefonom.

„A környezetvédelem mentalitás is”

Felvettem, és dr. Kecskeméti Sándor, régi jó ismerősöm rekedtes hangját hallottam. Aki gratulált, majd a szokásos élcelődő modorában így folytatta: – Ha a friss diplomás „környezetvédő kollégának” nem derogál beszélgetni velem, akkor várom az irodámban. Az ő stílusában válaszoltam: – Éppen egy cégvezetővel tárgyalok, de dr. Kecskeméti „környezetvédő kollégát” is szívesen meglátogatom néhány nap múlva. Ugyanis addig még volt dolgom: „számlaképesé” kellett tenni magam, amit az APEH-

nél soron kívül, ennyi protekció maradt, abszolváltam is. Így is felkészülve mentem Sanyi bátyámhoz (én így hívtam őt), aki helyet kínált, majd egy üveg vizkit és egy üveg ágyaspálinkát is kitett az asztalra. – Melyiket isszuk meg először? – kérdezte. – A jobbikat vagy az erősebbet – válaszoltam, mert már ismertem a humorát. Mindkét üveggel ugyan nem ittuk meg, de „alkukészebben” tárgyaltunk, meg is egyeztünk.

Megállapodásunk – egyelőre mint gentleman’s agreement – úgy szólt, hogy részt veszek az Észak-magyarországi Környezetvédelmi Egyesülés (később Központ) projektjeinek kidolgozásában eseti megbízás alapján. Sanyi vázolta várható feladataimat és a „kompenzáció” (megbízási díj, jutalék stb.) lehetőségeit. A feladatok között szerepelt pályázatfigyelés és pályázatírás, környezeti állapotfelmérés, auditálás, interjúk és kiadványok készítése, előadások, beszédek és újságcikkek írása.

Itt nem sorolhatom azokat a munkákat, amelyekben részt vettem, de ma is emlékszem az elsőre és az utolsóra is. Az előbbi a kommunális hulladék tömörítését szolgáló technológiai eljárás végső fázisa, az eljárásról szóló előadások anyagának elkészítése volt, még 1995-ben. Az utolsó pedig a Zagyva-stratégia, 2013 körül, amiben sok munka volt és még több lehetőség maradt. Ugyanis dr. Kecskeméti a különböző – jobbára civil – szervezetekkel való együttműködési megállapodásokat köttette nyakra-főre. Amit én régi rossz, szocialista gyakorlatnak tartottam, amiért Sanyi bátyám megsértődött. (Nem csoda: „régibalos” volt...) Javasoltam, hogy inkább a Zagyva-menti települések polgármestereivel tárgyaljunk, hogy a stratégiát mielőbb tervekre, majd „aprópénzre” válthassuk. Ezt nem ellemezte, de nem is szorgalmazta, amit én rosszul viseltem. Amíg a korábbi munkaszerződéseinket jobbára realizáltuk, ebben nem léptünk előre. Végül ez is hozzájárult munkakapcsolatunk eliminálódásához, majd megszűnéséhez a 2010-es évek közepén.

Dr. Kecskeméti Sándor 2021-ben elhunyt. Emlékére ajánlom a vele készített egyik interjúmat a Palócföld 2005/1. számában. Ekkor mondta nekem, több variációban is, hogy a „környezetvédelem mentalitás is”. Ma ez a mentalitás, sajnos, még mindig nem része a helyi társadalomnak. Pedig sokat tettél érte – nyugodj békében, Sanyi bátyám!

Szakmai vállal(koz)ások, „műhelymunkák”

A fenti vállal(koz)ásaimmal régi vágyam teljesült: senki nem utasíthatott, én oszthattam be az időmet. Akkor ültem az íróasztalomhoz, és dolgoztam a számítógépen, amikor akartam. Ekkoriban már hasonló fel-

tételek között rendre kaptam más megbízásokat, kedvemre való munkákat, városi „projektekben” való közreműködésre, elemzői, szak- és közírói munkákra. Grátis is vállaltam munkát, amikor úgy véltem, hasznára lehetek szűkebb pátriámnak. Alább mindkét „műfajból” csak néhány példát említhetek.

Még 1993-ban elvállaltam Czine Béla – aki 1990–1994 között városi képviselő is volt – vállalkozásainak ügyvitelét. Közben nem győztem mérész ötleteit visszafogni. Salgótarjából történt elköltözéséig jól tudtunk együttműködni. Remélem, az elíziumi mezőkön minden terve megvalósul.

Még a '90-es évek közepén keresett meg egykori hatvani iskolatársam, dr. Kasza Sándor. Beszélte kiadói terveiről, és ezek egyikeként felkért, hogy írjam meg a megyei kézikönyv gazdasági fejezetét, amit vállaltam is. A vaskos kötet – több kitűnő kollégám közreműködésével – hamarosan meg is jelent. (Nógrád Megyei Kézikönyve, CEBA Kiadó, 1996)

Az ezredfordulón az egyik volt munkáügyi munkatársam hívott fel, hogy jubileumi kiadványt készítenének, írójaként, szerkesztőjeként rám gondoltak. Tamás Ildikó igazgató ajánlatát örömmel fogadtam, a kiadvány – két kolléganője segítségével – határidőben elkészült. (*Tíz év a munkaerőpiacon*. A Nógrád Megyei Munkaügyi Központ jubileumi kiadványa, Salgótarján, 2001)

Szívesen tettem eleget Szántó Zoltán volt tanácsi kollégám kérésének, hogy vegyek részt az innovációs stratégia készítésében. A vállalt – elemzői, írói, szerkesztői stb. – feladataimat sikeresen teljesítettem. (*Nógrád megye innovációs stratégiája*. Nógrád Megyei Területfejlesztési Ügynökség Kht. Salgótarján, 2005)

Egy alkalommal dr. Szvirček Ferenc, a megyei múzeumi szervezet igazgatóhelyettese kért meg, hogy készítsem el a készülő kiadványuk statisztikai táblarendszerét. Vállaltam, megcsináltam. (*Értékek és konfliktusok. Salgótarján és Nógrád megye kulturális élete a hatvanas években*. Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet, Salgótarján, 2005)

2006 tavaszán Pusztai Béla polgármester megbízott egy városi kiadvány elkészítésével. Megírtam, megszerkesztettem, megjelent. (*Egy évtized Salgótarján város gazdasági, társadalmi életében*. Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának tájékoztató kiadványa. Salgótarján, 2006.)

Az egyik városi közgyűlés szünetében szólított meg Czene Gyula, a terület tagja, a Dolinkáért Egyesület elnöke, hogy írjam meg a kedvelt kirándulóhely történetét egy kiadványban is. Segítségével tető alá is hoztuk a kis kötetet. (*A Dolinka krónikája. Kiállítás Salgótarján ritka természeti kincséért*. Dolinkáért Egyesület, Salgótarján, 2006)

Két tanulmány megírására is megbízást kaptam 2009-ben. Örömteli munka volt. (*Nógrád-Novohrád értékei. Tanulmányok a Neogradiensis Eurorégió kulturális, történelmi és természeti értékeiről.* Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kht. Salgótarján, 2010)

A megyei területfejlesztési koncepció részeként megbízást kaptam a Nógrád megye gazdaságának helyzetét elemző és bemutató fejezet elkészítésére. A koncepció helyzetfeltáró része a további munka alapját képezte. (*Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014–2020. Helyzetértékelés.* Nógrád Megye Önkormányzata.)

A 2010-es évek közepén két kötet – *Az üvegyártás Nógrád megyében*, illetve a *Salgótarjáni kálvária* című – is kikerült a kezem alól, a *Nógrád, a varázslatos világ* c. kiskönyvtársorozat egy-egy darabjaként. (Nógrád Megye Önkormányzata, Salgótarján, é.n.)

A vírusjárvány idején kényszerűségből bevezetett home office nyomán jutott eszembe, hogy a fentebb csak példaként említett vállal(koz)ásaimat én már korábban az „otthoni hivatalomban” végeztem az újság- és közírói munkámmal együtt, amelyről alább írok röviden.

Újság- és közírói munkásságom morzsái

Hosszú időre kell visszatekintennem. Hiszen az első két szakírásom még 1969-ben, a budapesti munkahelyem *Vasút* c. szaklapjában jelent meg. A tovább szakcikkeim már a *Nógrád* c. napilapban láttak napvilágot az 1970-es és 1980-as években. A *Nógrád Megyei Hírlapban* pedig 1996-tól – ez időtől számíthatom magam külsős újságírónak – kipróbáltam magam az újságírói műfajok csaknem mindegyikében. A kedvencem jó ideig a jegyzet volt. Aztán más műfajokban is egyre több cikkem jelent meg. Értekeztem a gazdaságról, a helyi társadalomról, az életkörülményekről, a foglalkoztatottságról, a munkanélküliségről, a szegénységről, egyes rétegek, így az értelmiség, a nők, a nyugdíjasok és az ifjúság helyzetéről, a tudomány és a kultúra áldásairól. Írtam az élet szépségéről, színéről és fonákjáról, középpontjában az emberről és szűkebb-tágabb környezetéről. Ennek egyik szintézise az a gyűjteményes kötet, amely *Ember és környezete – Válogatás az elmúlt két évtized írásaiból* cím alatt jelent meg. (Balassi Bálint Megyei Könyvtár, Salgótarján, 2007)

Praznovszky Miklós kitűnő alkotótársam a múlt évben elkészítette a bibliográfiámat, amit itt is köszönök neki. Mint írja, nem teljes körű a gyűjtése, de az én saját leltárrammal együtt (és némi „kerekítéssel”) jó támpont írói munkásságom adatszertű jellemzésre. Ezek szerint a *Nógrád Megyei Hírlap-*

ban 900, a *Palócföld* folyóiratban és a *Tarjáni Városlakó Magazin*ban 60-60 írásom jelet meg, míg a Nagy Iván Honismereti Pályázaton 20 díjazott pályázati dolgozattal jeleskedtem. Napvilágot látott 8 önállóan és 8 társszerzővel írt könyvem, mintegy félszáz tanulmányom, pályaművem.

Több írásom jelent meg további megyei és országos folyóiratokban, lapokban. Egy teljesség igénye nélküli címlista. „Helyiek”: *Börzsönyi Helikon, Fórum, Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve, Nógrádi Szemle*. „Országosak”: *Comitatus Önkormányzati Szemle, Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek, Forrás, Honismeret, Jegyző és Közigazgatás, Magyar Közigazgatás, Munkaügyi Szemle, Népi Ellenőrzés, Területi Statisztika*.

Alább külön megemlítem két helyi kedvenc lapomat és az ezekben megjelent néhány írásomat.

A Bobál Gyula és íróársai által 1954-ben alapított *Palócföld* irodalmi, művészeti, közéleti folyóiratban az 1980-as évektől publikálok rendszeresen. Több főszerkesztőjével kollegiális vagy baráti kapcsolatban álltam. Egyikük, dr. Praznovszky Mihály inspirálására, dr. Csongrády Béla bábáskodásával *50 év a Palócföld életéből – Egy folyóirat Nógrád történelmében* címmel elkészítettem a folyóirat monográfiáját is. (Balassi Bálint Megyei Könyvtár és Közművelődési Intézet. Salgótarján, 2008)

2016-ban dr. Gréczi-Zsoldos Enikő került a lap élére. Főszerkesztői munkája és szellemisége nyomán a lap a legjobb régi-új arcát mutatja meg. „*A helyi értékek, tradíciók fundamentumára épült Palócföld folyóirat egyfajta szellemi útlevél volt mindig, mellyel a mindenkori magyar kultúra útját járhatta. Mindannyiunknak, akik az úton járunk, feladatunk, hogy vallomást tegyünk erről az üzenetről*” – írta többek között a főszerkesztői beköszöntőjében. S immár hét éve ez történik. Sok kitűnő szerzőtársammal együtt magam is szívesen írok „vallomásokat”. Ezek közül itt csak kettőt említek. A 2021/3. lapszámában jelent meg *A kultúra és közélet salgótarjáni reprezentánsa – A 80 éves dr. Csongrády Béla köszöntése* c. laudáció. A 2022/1. számban látott napvilágot *Dr. Fancsik János, Salgótarján polihisztorja 90 éves* c. hasonló műfajú írásom.

Amíg a Palócföldben az interjúkat, úgy a másik kedvencemben, a *Tarjáni Városlakó Magazin*ban a riportokat preferáltam. Többek között a csaknem húsz sikeres salgótarjáni vállalkozóval készített riportomra különösen büszke vagyok. A *Közéletről és kultúráról Salgótarjában* alcímet viselő lapot 2006-ban néhai Ercsényi Ferenc alapította, főszerkesztője Vaskor István volt, akitől 2007 közepén Balás Róbert vette át a felelős tiszte. Néhány év cezúra után, 2015-től a Nógrád-Info Bt. – Losonczi Tamás tulajdonos vezetésével – hívta életre újra a lapot, és ekkor én is a szer-

kesztőbizottság tagja lettem. A főszerkesztő Balás Róbert maradt. Az új folyam őrizte jó hagyományait, de színesebb lett – fekete-fehérben is. A múlt évben már a 35. száma jelent meg. Sajnos Losonczy Tamás 2021-ben váratlanul elhunyt. A magazin 2022-ben még elnyerte a Bobál Gyula Díjat, de e sorok írásakor nincs tudomásom a folytatásról. Aggódok miatta.

Városunk utóbbi 30 évéről – dióhéjban

S ha már egykori „jöttmentként” kitartottam és maradtam városunkban a rendszerváltás utáni „rendszerelenségben” is, alább leírom röviden azt is, hogyan látom én Salgótarján utóbbi három évtizedét. Városunk első önkormányzatában – ahogy utaltam rá – a pártharcok, a polgármesterváltás, a piacgazdasági ismeretek hiánya az országos tendenciákhoz képest jelentős fáziskésést okoztak. A város hajója lemaradt az országos befektetési hullámról. A munkanélküliség elszabadult, a mai napig is feszültségekkel terheli a várost és lakóit.

A hosszú időre „jegelt” városfejlesztés után a 2010-es években megindult a belső városrekonstrukció. Bár sürgető a külső városrészek fejlesztése is, a megvalósítás várat magára. Ezért napjainkban is jellemző a mozaikváros-lét, az identitástudat nélkül létező, szegregált lakosságával. Látható a természeti és az épített környezet fizikai és esztétikai romlása, a zöld területek szűkössége, a lelakott lakásállomány. S vannak társadalmi válságjelek. A fogyó és elöregedő népesség, a lehangoló szerkezeti összetétel, a fiatalok elvándorlása, az értelmiség elidegenedése, a városlakók egy részének közömbössége és igénytelensége.

Mindezekkel szinkronban a város kulturális élete sokrétű, gazdag és színes. Igaz, erőltetetten rendezvénycentrikus, miközben egyes intézményi funkciók ellátása forrásért kiált. A városi kultúra beszűkülni tűnik a kulturális ágazatba, holott a gazdaság és a társadalom valamennyi szférájában hatnia kellene. Fontos lenne többek között a felsőoktatás és a kreatív ipar feltételeinek megteremtése, az intellektuális javakhoz való hozzáférés szélesítése, a vállalkozási készség és a versenyképesség növelése, a befektetés-ösztönzés segítése.

Némi bizakodásra ad okot, hogy egyes – általam az imént is említett – célkitűzések Salgótarján város programjaiban és fejlesztési elképzeléseiben is megjelennek. Ezek maradéktalan végrehajtása minimum feltétele annak, hogy Salgótarján a megyei jogú városok mezőnyében még versenyben maradjon. Mindez az összes érintett városi szereplő részvételét, az önkormányzat, a közösségi és a magánszektor, a gazdasági vállalkozá-

sok, a civil szervezetek és a városlakók széleskörű összefogását is sürgetően követeli.

Személyes élmények, családi örömök

S természetesen csak morzsák a fenti közcímbe említettek közül is, jóval a 2004-ben bekövetkezett nyugdíjazásom utáni időkből. Néhány emlékezetesebb esemény, a naplóból kiragadva:

2009. január 29., csütörtök. A kinti hideg idő ellenére szívmengető nap volt. Ritkán fordul elő, hogy egy szerző két új könyve egyszerre kerül a közönség elé. Velem ez történt a megyei könyvtárban, amikor dr. Csongrády Béla értő közreműködésével a *Kálvária kálváriája* és az *50 év a Palócföld életéből* c. könyvemet is bemutattuk.

2010. május 26., szerda. Újból lakástulajdonos lettem. A Rákóczi út 39. I/2. 55 m²-es lakást megörököltem, miután egy másik jogosult részét kivásároltam. A garzonházból kiköltöztem, az új lakásomat pedig felújítottuk, hamarosan be is laktuk. A szomszédokban jó emberekre, barátokra is találtunk, otthonunkat azóta is a béke szigetének tartjuk.

2011. december 14., szerda. Két éve két könyvemet mutattuk be egy rendezvényen, ezen a napon pedig két oklevelet és díjat is kaptam egy ünnepségen. A Dornay Béla Múzeum 2011. évi Nagy Iván Honismereti Pályázatán a szakértő bíráló és a zsűri egyik dolgozatomat I., a másikat III. díjjal honorálta.

2012. szeptember 18., kedd. A fiúk kicsit pocakosak, a lányok sem nádszál karcsúak. A szemekben kevesebb a tűz, több az elfogadás. Kell néhány pohár ital, amíg oldódik az osztályközösség. Ki-ki felidézi az „ártatlanság korát”. A szavunk, a mimikánk, a lelkünk a régi. Már tudjuk, mi működik és mi nem. Ez volt az 50 érettségi találkozónk, Hatvanban a Bajza József Gimnáziumban, illetve a Várkert Vendéglőben. Az 1962-ben 41 érettségiző diákból 17 örült, hogy jelen lehetett.

2016. szeptember 17., szombat. Délelőtt vigasztalannak tűnő eső fogadott Balassagyarmaton, de délután ragyogóan fényes nap kerekedett ki számomra. Ekkor vettem át ugyanis – nagyon szép ünnepségen – a Nógrád Megyéért Díjat. Amit többek között „Nógrád megye gazdaságának fellendítése, társadalmának felemelése, kultúrájának gazdagítása, a megye bemutatása és elismertetése, a nógrádi identitás erősítése érdekében végzett” munkámmal érdemeltem ki.

2017. június 7, szerda. A megyei könyvtárban átadták a Balassi Bálint Megyei Könyvtár által 1995-ben alapított Balassi-díjat és az egyéb elisme-

réseket. A Balassi-díj Kuratóriuma „magas színvonalú” munkám elismeréseként Kulturális tevékenységért díjat adományozott részemre, amit Fekete Zsolt polgármestertől vettem át.

2018. szeptember 27, csütörtök. Aranydiploma átvétele a budapesti Corvinus Egyetemen.

Dr. Baráthi Ottó

Ünnepélyes külsőségek között került megrendezésre a Corvinus Egyetem aulájában a diplomaátadó ünnepség. Dr. Lánczi András rektor mondott ünnepi köszöntőt. Aztán személyesen gratulált, kezét fogtunk, és asszisztensei átadták a Corvinus díszoklevelet és jelvényt, valamint az autentikus Jubileumi Évkönyvet.

Részlet a díszoklevél szövegéből: „BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM Dr. Baráthi Ottó oklevelés közgazdának ÖT-
VEN éven át kifejtett szakmai tevékenységét elismerjük. Ennek bizonyságául állítottuk ki ezt az ARANYOKLEVELET...”
Dr. Lánczi András rektor

2019. április 7., vasárnap. A 75. születésnapom megünneplése, családi körben, úgy, mint a legtöbbször. Ebben a korban már van mire szerénynek lennie az ünnepeltnek. A legfontosabb a jó egészség, a derűs kedélyállapot és a szellemi képességek fenntartása, a család óvó-védő szeretete. Mindez ezen a napon is megvolt nekem, lélekemelő és erőt adó módon.

S ha már említettem a családi kört, akkor szívesen szólok szeretteimről is. Sőt büszkén, mert szép családom van, amelynek egyetlen külön ismérve, unikuma is van: számomra ők a világon a legfontosabb és a legjobban szeretett emberek, kicsik és nagyok. A házasságomból van egy régen önálló életet élő nagy fiam, Zsolt, és egy szép családdal rendelkező, aranyos kislányom, Évike. Aki már nem is olyan kicsi, hiszen jogászdoktorként egy budapesti központi hivatalban helyettes főosztályvezető, egyben feleség és édesanya. Két gyönyörű gimnazista lányuk a szemük fénye, akik egyben a mi kedvenceink is, és akiknek köszönhetően értékesebb és színesebb az életünk. Az immár 33 éves párkapcsolatom fő jellemzője a békes, kiegyensúlyozott és harmonikus élet, amelyben a páromé, Erzsikéé a főszerep, amennyiben ő vezeti a háztartást, gondoskodik rólunk, és biztosítja az „édes otthon” miliójét, aki még első lektorként is segíti a mun-

kámat. A lánya, Ildike, a mi őrangyalunk, aki közellétével és állandó gondoskodásával a biztonságot is jelenti nekünk.

Reményteljes epilógus

Nos, így élek én mostanában, amikor többek között örömmel írom és szerkesztem a visszaemlékezéseimet. Amely(ek)ből majd szeretnék egy helytörténeti könyvet, korlenyomatot készíteni, jó esetben megjelentetni. Reményeim szerint a 80. születésnapom környékén. Csakhogy én is átadhassak valami maradandó ajándékot szeretteimnek. Köztük a városomnak is. Ahhoz, hogy a memoár anyaga elkészüljön, már kétség sem férhet, hiszen mintegy 2/3-a már itt van a számítógémem memóriájában, és egy külső tárolóban elmentve. Ám hogy kézzelfogható kiadvány legyen belőle, hogy egy nyomtatott kötet is megjelenhessen, ahhoz még szponzorok szükségeltetnek. Előre is köszönöm szépen, hogy lesznek, akik segítik majd megvalósítani az utóbbi elképzelésemet.

Zárógondolatként a további terveimről, elképzeléseimről, amelyekből – csak hogy a megmaradt optimizmusomat igazoljam – van még több is, de ezek megvalósítása 78 éves koromban már nem létkérdés. Amiben reménykedem, az már inkább. Legalábbis számomra. Ez pedig az, hogy a memoárkötetem megjelenése után is létezzek, éljek még egy jó ideig; a koromhoz képest egészségben, családtagjaim támogatását és szeretetét is élvezve. Ehhez nem lesz szükségem szponzorokra. Ezt a Mindenható majd elrendezi. Ezért is a lelki békém – penetráns politika ide vagy oda – háboríthatatlan.

(Folytatása következik.)